

обліково-аналітичного забезпечення, адже лише ефективний контроль за цільовим використанням фінансових ресурсів підприємства забезпечить якісне кошторисне планування та складання звітності.

Література:

1. Бенько М. М. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: підручник Київ, 2021. 560с.
2. Губарик, О., & Юрченко, А. (2021). Обліково-аналітичне забезпечення діагностики функціонування підприємства та удосконалення системи економічної безпеки на основі покращення фінансового стану. Економіка та суспільство, (32). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-26>.
3. Утенкова К. О. Концептуальні засади обліково-аналітичного забезпечення управління механізмом економічної безпеки аграрного сектора. Агросвіт. 2020. № 16. С. 32–41. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.16.32.

УДК 336.76:351.77

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Белкіна Марія Олександрівна,

магістрантка,

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)*

**ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ФІНАНСОВИХ
УСТАНОВ, ПОВ'ЯЗАНІ З НИЗЬКИМ РІВНЕМ ЗАХИСТУ
КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ**

Економічні реалії сьогодення дуже чітко відображають актуальність проблеми забезпечення сталого і

результативного розвитку фінансового сектору України, створення системи ефективної протидії внутрішнім та зовнішнім викликам і загрозам, подолання криз, спричинених ними. Сукупність цих пріоритетних напрямків тісно пов'язана з економічною безпекою, забезпечення високого рівня якої дає змогу фінансовим установам захистити від знецінення або втрати як власні, так і залучені від клієнтів корпоративні ресурси, створити передумови для формування стійкого вітчизняного ринку фінансових послуг, тим самим сприяючи підвищенню життєвого рівня населення і еволюціонуванню системи міжнародної економічної взаємодії [1, с.39].

Однією з найважливіших складових, яка потребує уваги у процесі формування порядку забезпечення економічної безпеки суб'єктами господарювання на фінансовому ринку, є захист даних, що перебувають у їх розпорядженні та належать до комерційної таємниці. Така інформація може стосуватися рівня прибутковості і елементів цінової політики фінансової установи, а також даних про укладені або заплановані контракти; планів розвитку компанії; власних раціоналізаторських пропозицій та винаходів, ще не захищених авторським правом; результатів власних маркетингових досліджень, аналітичних оглядів ринку; даних, що можуть бути використані для заподіяння шкоди репутації підприємства тощо [2].

Низький рівень захисту комерційної таємниці в епоху тотальної цифровізації та швидкого розвитку технологій може стати найвразливішим місцем фінансових установ та джерелом виникнення низки загроз їх економічній безпеці, до основних з яких можна віднести наступні:

–інсайдерські атаки: співробітники фінансової установи можуть використовувати свій доступ до конфіденційної інформації для особистої користі або для передачі інформації зловмисникам;

– витік/крадіжка конфіденційної інформації: зацікавлені особи можуть отримати доступ до даних про клієнтів, фінансові операції та інтелектуальну власність, що, в свою чергу, може бути використано з метою створення умов для недобросовісної конкуренції і призвести до втрати компанією своїх позицій на ринку, а відтак і частини імовірного прибутку;

– здійснення кібератак та фішинг: хакери можуть використовувати різні методи для проникнення в інформаційну систему фінансової установи, зокрема через відкриті порти, недостатньо захищені паролі та недоліки в програмному забезпеченні. Такі випадки не обов'язково супроводжуються втратою певної інформації, проте демонструють ступінь її вразливості і можуть підірвати довіру клієнтів, що неодмінно відобразиться на результативності діяльності та фінансовій стійкості компанії;

– неправомірне використання інформації: у зв'язку з недостатнім рівнем розвитку системи забезпечення захисту комерційної таємниці фінансові установи можуть використовувати конфіденційну інформацію без дозволу її власників, що є прямим порушенням прав клієнтів і може призвести до накладення на суб'єкт господарювання штрафних санкцій, втрати ним фінансових активів та репутації, що в подальшому призведе до виникнення додаткових витрат на маркетинг та рекламу.

Факторами-збудниками внутрішніх загроз економічній безпеці вітчизняних фінансових установ у сфері захисту комерційної таємниці є, перш за все, недоліки в роботі з працівниками, адже прорахунки на етапі підбору персоналу, відсутність програм підвищення кваліфікації як основної умови роботи з комерційною таємницею, низький рівень корпоративної культури та виховання, невмотивованість персоналу до збереження такого виду інформації, що, в свою чергу, може бути спровоковано невирішеністю їх соціальних

проблем (низькою заробітною платою, соціальною незахищеністю тощо), а також плінність кадрів провокують послаблення системи забезпечення цілісності та конфіденційності даних і несуть у собі загрози, згадані раніше.

Крім того, каталізатором виникнення внутрішніх загроз може стати низький рівень організації роботи з документами, які містять комерційну таємницю (фінансовими планами, звітами, технічною документацією, електронними носіями інформації тощо), прогалини в технічному забезпеченні, відсутність досвідчених фахівців у сфері захисту комерційної таємниці, неефективна робота служби економічної безпеки тощо.

Говорячи про джерела зовнішніх загроз, необхідно відмітити промислове шпигунство, незаконні дії конкурентів, спрямовані на заохочення працівників установи, залучених до роботи з даними, що становлять комерційну таємницю, до незаконної співпраці, компрометація керівників та окремих співробітників, а також діяльності організації в цілому, викрадення такої інформації або заволодіння нею іншим злочинним шляхом, неправомірні дії працівників правоохоронних органів (безпідставне проведення перевірок, неправомірне вилучення документів, у тому числі тих, що містять комерційну таємницю) тощо [3, 4].

Варто також згадати, що кожна з перелічених загроз за різних умов може нести різний ступінь тяжкості наслідків: низький, середній та високий. Реалізація загроз першої категорії істотно не відображається на діяльності фінансових установ та рівні їх економічної безпеки, в той час як друга група може нести в собі небезпеку виникнення додаткових витрат на відновлення попереднього становища, проте не потребують значних витрат часу. Найбільш ризиковими для суб'єктів господарювання є загрози третього типу, оскільки саме вони можуть призвести до різкого погіршення фінансово-економічного стану, а, отже, і рівня економічної

безпеки [5, с. 231-232].

Загалом, стає зрозуміло, що зниження рівня захисту комерційної таємниці в фінансових установах може призвести до серйозних наслідків для їх економічної безпеки. Тому необхідно забезпечувати належний контроль за доступом до таких даних та вживати відповідних заходів безпеки з метою зменшення ризиків і утримання економічної безпеки на належному рівні.

Література:

1. Скорук О.В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 6. Ч. 3. С. 39-42. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10961/1/-ЕКОНОМІЧНА%20БЕЗПЕКА%20ДЕРЖАВИ.pdf> (дата звернення: 07.05.2023).

2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. №435- IV. Відомості Верховної Ради України, 2003, №40-44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 07.05.2023).

3. Маслій О. А., Глушко А. Д. Державне фінансове регулювання як інструмент мінімізації загроз економічній безпеці України в умовах воєнного стану. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 2 (02). С. 125–130. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/78/75>

4. Онищенко С.В., Глушко А.Д. Принципи забезпечення інформаційної безпеки національної економіки в умовах пандемії. *Економічна безпека: держава, регіон, підприємство: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. з міжнар. участю*, 21 груд. 2020 р. – 21 січ. 2021 р. Полтава: Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2021. С. 99–100.

5. Лічман Т.В. Класифікація та аналіз загроз безпеці комерційної таємниці підприємства. *Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова*. 2016. Т18. Вип. 1/1. С. 230-233.